

SRPSKI KAO L1 I L2 I BOSANSKI JEZIK U OBRAZOVANJU U REPUBLICI SRBIJI NA PODRUČJU NOVOG PAZARA

Sažetak: Predmet istraživanja jeste utvrđivanje položaja srpskog i bosanskog jezika u obrazovnom sistemu Republike Srbije u Novom Pazaru s obzirom na to da se obrazovanje u Novom Pazaru ostvaruje i na srpskom i na bosanskom jeziku, čime se definiše status jezika – kao L1 ili kao L2. Istraživanje je urađeno u februaru školske 2020/21. na osnovu upitnika za administrativno osoblje u srednjim školama u Novom Pazaru. Kvantitativno kvalitativnom analizom dobijenih podataka saznajemo koliki je procenat učenika koji uče srpski kao L1, srpski kao L2 i bosanski jezik i kakav je njihov kvantitativni odnos, a ukazujemo i na moguće razloge za dobijeni ishod.

Ključne riječi: srpski jezik, bosanski jezik, obrazovanje nacionalnih manjina.

Uvod

Prema Ustavu Republike Srbije, član 10, srpski jezik određuje se kao zvanični jezik države. Budući da je multietnička država (Bašić i dr. 2020: 5), u njoj egzistiraju i određeni jezici nacionalnih manjina, što govori i, kako upućuje Filipović (2011: 352), o njenoj etnolingvističkoj raznolikosti, gdje treba da budu uspostavljene stabilne i sistemske mogućnosti za “maksimalan pristup obrazovanju deci koja pripadaju manjinskim etnolingvističkim zajednicama” (ibid.).

Prema Republičkom zavodu za statistiku Republike Srbije najbrojnije etničke zajednice jesu mađarska i romska te bošnjačka. Bašić (2015: 17–18) navodi da u Novom Pazaru i općinama Sjenica i Tutin živi blizu 90% ukupnog broja Bošnjaka u Srbiji – u Novom Pazaru 77.443 građana bošnjačke nacionalnosti čini 77,12% ukupnog stanovništva grada i 53% ukupnog broja Bošnjaka u Srbiji. U općini Tutin 28.041 građanin bošnjačke nacionalnosti čini 90% lokalnog stanovništva i blizu 20% bošnjačkog stanovništva u Srbiji. U Sjenici 19.498 Bošnjaka čini 74% lokalnog stanovništva i 13,4% ukupnog bošnjačkog stanovništva. Ovi podaci ukazuju na visok stepen koncentriranosti bošnjačke nacionalne zajednice

na ovim prostorima, čime je i inicirano djelovanje s namjerom ostvarivanja zakonom zagaranovanog prava na službenu upotrebu jezika i prava na obrazovanje na jeziku koji smatraju maternjim. Shodno navedenom, nameće se pitanje modela obrazovanja na jezicima nacionalnih manjina. Na osnovu istraživanja koje smo izvršili u srednjim školama na prostoru Novog Pazara, možemo primijetiti da su uspostavljene sljedeće varijante: srpski jezik kao maternji (srpski kao L1), srpski jezik kao nematernji (srpski kao L2) i bosanski jezik (bosanski kao L1), što je u skladu sa Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja Republike Srbije, kojim se, prema članu 5 (stavovi 2, 3 i 6), upućuje da se "za pripadnike nacionalne manjine obrazovno-vaspitni rad ostvaruje na jeziku, odnosno govoru i pismu nacionalne manjine", "za pripadnike nacionalne manjine obrazovno-vaspitni rad može da se izvodi i dvojezično na jeziku i pismu nacionalne manjine i na srpskom jeziku, a u skladu sa posebnim zakonom", te da "kada se obrazovanje stiče na jeziku nacionalne manjine, stranom jeziku ili dvojezično, učenje srpskog jezika je obavezno". Bosanski kao L2 zastupljen je samo u nižim razredima osnovne škole kao fakultativni predmet.

U Elaboratu (Model obrazovanja za sandžačke Bošnjake u Republici Srbiji 2009: 5) navodi se da se u Republici Srbiji od školske 2004/05. godine u osnovnim školama u Novom Pazaru i okolini "za pripadnike bošnjačke nacionalne zajednice primjenjuje najmanja zakonom predviđena varijanta obrazovanja – izučavanje bosanskog jezika kao izbornog nastavnog predmeta „Bosanski jezik sa elementima nacionalne kulture“, i to na nivou osnovnog obrazovanja”.

Prvi čas bosanskog jezika u Republici Srbiji, na području Raškog okruga, održan je 20. oktobra 2004. godine u Osnovnoj školi „Dr Ibrahim Bakić“ u selu Ljeskova u Tutinu (Obrazovanje na bosanskom jeziku u Sandžaku (2013-2020) 2020: 10), što je i bila osnova za uvođenje predmeta Bosanski jezik sa elementima nacionalne kulture, koji je u školskoj 2009/10. godini zastupljen u nastavi od I do VII razreda osnovne škole, kao izborni nastavni predmet, u 11 odgojnoobrazovnih ustanova sa 571 učenikom, kojima je srpski jezik bio L1 (ibid.: 12). Fakultativni status predmeta u školskoj 2009/10. rezultirao je neznatnim brojem učenika koji ga pohađaju, ali i uvjerenjima roditelja da je za djecu bolje da uče neke druge predmete, a da će maternji jezik naučiti kod kuće.

Implementiranjem cjelokupne nastave na bosanskom jeziku (područje Novog Pazara, Sjenice i Tutina), 2. septembra školske 2013/14. godine, bosanski jezik, historija i kultura izučavaju se u 35 odgojno-obrazovnih ustanova, 168 odjeljenja, koja su imala ukupno 4.088 učenika (ibid.: 10). U 2013/14. školskoj godini 2.200 nastavnika i saradnika polagalo je test iz bosanskog jezika, na osnovu kojeg su dobili sertifikat o poznavanju bosanskog jezika i mogućnosti realizacije nastave na tom jeziku (ibid.: 13), koje je izdavalo Bošnjačko nacionalno vijeće. Certifikate o poznavanju bosanskog jezika od 2014. godine izdaje Državni univerzitet u Novom Pazaru (ibid.).

Metodologija istraživanja

Istraživanje je sastavni dio šireg istraživanja u okviru doktorske disertacije Interkulturno obrazovanje i jezička interkulturnost u Republici Srbiji na prostoru Novog Pazara, koja se izrađuje na Filološkom fakultetu Univerziteta u Beogradu, a koja ispituje stavove osnovaca i srednjoškolaca u školama u Novom Pazaru i njihovih profesora jezika (oni koji predaju strani jezik, ali i oni koji predaju maternji jezik) o konceptu interkulturnosti, interkulturnog obrazovanja, interkulture kompetencije, aspektima kulture kroz nastavu jezika, te koja se bavi odnosom srpskog i bosanskog jezika u obrazovnom sistemu Republike Srbije na području Novog Pazara. Istraživanje je urađeno u februaru školske 2020/21. godine na osnovu upitnika za administrativno osoblje u srednjim školama u Novom Pazaru (Gimnazija, Medicinska škola „Dva heroja“, Ekonomsko-trgovinska škola, Tehnička škola, Škola za dizajn tekstila i kože, Ugostiteljskoturistička škola), na osnovu kog smo dobili podatke o broju učenika koji uče neki od ova dva jezika.

Rezultati istraživanja i diskusija

Statističke podatke iz školske 2020/21. godine, dobijene na osnovu našeg istraživanja, i analizu odnosa procentualne zastupljenosti srpskog kao L1, L2 i bosanskog dajemo u nastavku rada.

Tabela 1 – Broj učenika koji uči srpski jezik kao L1

	Ukupan broj učenika						Broj učenika koji uči srpski kao L1					
	Škola za dizajn tekstila i kože	Tehnička škola	Gimnazija	Ekonomsko-trgovinska škola	Medicinska škola "Dva heroja"	Ugostiteljsko-turistička škola	Škola za dizajn tekstila i kože	Tehnička škola	Gimnazija	Ekonomsko-trgovinska škola	Medicinska škola "Dva heroja"	Ugostiteljsko-turistička škola
	710	1064	1.259	1.208	772	449	n	n	n	n	n	n
1. razred	210	307	340	302	193	137	122	187	190	179	127	92
							58,1	60,9	55,9	59,3	65,8	67,2
2. razred	193	325	315	342	184	123	96	173	166	229	92	67
							49,7	53,2	52,7	67	50	54,5
3. razred	168	253	308	340	203	103	95	136	165	224	116	54
							56,5	53,8	53,6	65,9	57,1	52,4
4. razred	139	179	296	224	192	86	54	92	151	139	95	59
							38,8	51,4	51,1	62,1	49,5	68,6

Tabela 2 – Broj učenika koji uči srpski kao L2, odnosno bosanski jezik

	Ukupan broj učenika						Broj učenika koji uči srpski kao L2 i bosanski jezik					
	Škola za dizajn tekstila i kože	Tehnička škola	Gimnazija	Ekonomsko-trgovinska škola	Medicinska škola "Dva heroja"	Ugostiteljsko-turistička škola	Škola za dizajn tekstila i kože	Tehnička škola	Gimnazija	Ekonomsko-trgovinska škola	Medicinska škola "Dva heroja"	Ugostiteljsko-turistička škola
	710	1064	1.259	1.208	772	449	%	%	%	%	%	%
1. razred	210	307	340	302	193	137	88	120	150	123	66	45
							41,9	39,1	44,1	40,7	34,2	32,8
2. razred	193	325	315	342	184	123	97	152	149	113	92	56
							50,3	46,8	47,3	33	50	45,5
3. razred	168	253	308	340	203	103	73	117	143	116	87	49
							43,5	46,2	46,4	34,1	42,9	47,6
4. razred	139	179	296	224	192	86	85	87	145	85	97	27
							61,2	48,6	48,9	37,9	50,5	31,4

Analizom dobijenih podataka dolazimo do sljedećih saznanja:

- a) Broj učenika iz novopazarskih srednjih škola koji izučavaju srpski kao L1 u najvećem broju slučajeva jeste oko 50%.
- b) Broj učenika koji izučavaju srpski kao L2 uvijek je uvjetovan brojem učenika koji uče bosanski jezik – onoliko učenika koliko izučava bosanski jezik, toliko izučava i srpski kao L2.
- c) Učenici srednjih škola na prostoru Novog Pazara koji izučavaju srpski kao L1 nemaju bosanski jezik, što nije slučaj i s osnovnim školama, koje učenicima nižih razreda nude bosanski jezik kao fakultativni predmet.

Ako bismo kao parametar uzeli broj učenika po generacijama koji srpski jezik izučavaju kao L1 ili kao L2, samim tim i bosanski jezik, zaključili bismo da je broj učenika iz godine u godinu neujednačen.

Generacija koja prvi razred upisuje školske 2017/18. godine (trenutno četvrti razred) u 2020/21. godini srpski jezik kao L1, kao L2 i bosanski jezik izučava u sljedećem procentu:

- Ugostiteljsko-turistička škola: od ukupnog broja učenika četvrtog razreda ($n = 86$) srpski kao L1 izučava 68,6% učenika ($n = 59$), a procenat učenika koji izučava srpski kao L2, kao i bosanski, jeste 31,4% ($n = 27$);
- Medicinska škola "Dva heroja": od ukupnog broja učenika četvrtog razreda ($n = 192$) srpski jezik kao L1 izučava 49,5% ($n = 95$), a broj učenika koji izučava srpski kao L2 i bosanski jeste 50,5% ($n = 97$);
- Ekonomsko-trgovinska škola: od ukupnog broja učenika četvrtog razreda ($n = 224$) srpski jezik kao L1 izučava 62,1% ($n = 139$), a kao L2 i bosanski 37,9% ($n = 85$);
- Gimnazija: od ukupnog broja učenika četvrtog razreda ($n = 296$) srpski jezik kao L1 izučava 51,1% ($n = 151$), a kao L2 i bosanski 48,9% ($n = 145$);
- Tehnička škola: od ukupnog broja učenika četvrtog razreda ($n = 179$) srpski jezik kao L1 izučava 51,4% ($n = 92$), a kao L2 i bosanski 48,6% ($n = 87$);
- Škola za dizajn tekstila i kože: od ukupnog broja učenika četvrtog razreda ($n = 139$) srpski jezik kao L1 izučava 38,8% ($n = 54$), dok srpski kao L2 i bosanski izučava 61,2% učenika ($n = 85$).

Već naredne školske godine, kod generacije koja prvi razred upisuje školske 2018/19. godine (trenutno treći razred), u školskoj 2020/21. godini, stanje je blago promijenjeno. Procenat učenika koji srpski jezik izučava kao L1 uglavnom blago raste, a kao L2 i onih koji izučavaju bosanski jezik blago opada. U Školi za dizajn tekstila i kože u odnosu na prethodnu generaciju zapažen je nešto primjetniji porast broja učenika koji srpski jezik izučavaju kao L1. S druge strane, u Ugostiteljsko-turističkoj školi zabilježen je procentualni pad broja učenika koji srpski izučavaju

kao L1, samim tim i porast broja učenika koji srpski jezik izučavaju kao L2 i onih koji izučavaju bosanski jezik:

- Ugostiteljsko-turistička škola: od ukupnog broja učenika trećeg razreda (n = 103) srpski kao L1 izučava 52,4% učenika (n = 54), dok srpski jezik kao L2 i bosanski jezik izučava 47,6% učenika (49);
- Medicinska škola "Dva heroja": od ukupnog broja učenika trećeg razreda (n = 203) srpski jezik kao L1 izučava 57,1% (n = 116), a srpski kao L2 i bosanski 42,9% (n = 87);
- Ekonomsko-trgovinska škola: od ukupnog broja učenika trećeg razreda (n = 340) srpski jezik kao L1 izučava 65,9% (n = 224), a srpski kao L2 i bosanski 34,1% (n = 116);
- Gimnazija: od ukupnog broja učenika trećeg razreda (n = 308) srpski jezik kao L1 izučava 53,6% (n = 165), a kao L2 i bosanski jezik 46,4% (n = 143);
- Tehnička škola: od ukupnog broja učenika trećeg razreda (n = 253) srpski jezik kao L1 izučava 53,8% (n = 136), a kao L2 i bosanski jezik 46,2% (n = 117);
- Škola za dizajn tekstila i kože: od ukupnog broja učenika trećeg razreda (n = 168) srpski jezik kao L1 izučava 56,5% (n = 95), a kao L2 i bosanski 43,5% (n = 73).

Na osnovu istraživanja dobijeni podaci za generaciju koja u školskoj 2019/20. godini upisuje prvi razred, a koja u školskoj 2020/21. pohađa drugi razred, nude skoro istu sliku u odnosu na prethodnu generaciju. Blagi procentualni pad broja učenika koji srpski izučavaju kao L1 i porast broja učenika koji srpski izučavaju kao L2 i onih koji izučavaju bosanski jezik možemo registrirati samo kod učenika Škole za dizajn tekstila i kože:

- Ugostiteljsko-turistička škola: od ukupnog broja učenika drugog razreda (n = 123) srpski kao L1 izučava 54,5% učenika (n = 67), dok kao L2 i bosanski izučava 45,5% (n = 56);
- Medicinska škola "Dva heroja": od ukupnog broja učenika drugog razreda (n = 184) srpski jezik kao L1 izučava 50% (n = 92), što je slučaj i sa procentom učenika koji izučavaju srpski kao L2 i bosanski jezik – 50% (n = 92);
- Ekonomsko-trgovinska škola: od ukupnog broja učenika drugog razreda (n = 342) srpski jezik kao L1 izučava 67% (n = 229), što govori da je procenat onih koji srpski izučavaju kao L2 i bosanski 33% (n = 113);
- Gimnazija: od ukupnog broja učenika drugog razreda (n = 315) srpski jezik kao L1 izučava 52,7% (n = 166), a kao L2 i bosanski 47,3% (n = 149);
- Tehnička škola: od ukupnog broja učenika drugog razreda (n = 325) srpski jezik kao L1 izučava 53,2% (n = 173), a kao L2 i bosanski 46,8% (n = 152);
- Škola za dizajn tekstila i kože: od ukupnog broja učenika drugog razreda (n = 193) srpski jezik kao L1 izučava 49,7% (n = 96), a kao L2 i bosanski 50,3% (n = 97).

Kod generacije koja prvi razred upisuje školske 2020/21. godine, osim u Ekonomskotrgovinskoj školi, u odnosu na prethodnu generaciju zapažen je blagi procentualni porast broja učenika koji srpski izučavaju kao L1. U tom smislu Ekonomskotrgovinska škola bilježi blagi pad:

- Ugostiteljsko-turistička škola: od ukupnog broja učenika prvog razreda (n = 137) srpski kao L1 izučava 67,2% učenika (n = 92), dok srpski kao L2 i bosanski izučava 32,8% (n = 45);
- Medicinska škola "Dva heroja": od ukupnog broja učenika prvog razreda (n = 193) srpski jezik kao L1 izučava 65,8% (n = 127), a kao L2 i bosanski 34,2% (n = 66);
- Ekonomsko-trgovinska škola: od ukupnog broja učenika prvog razreda (n = 302) srpski jezik kao L1 izučava 59,3% (n = 179), a kao L2 i bosanski 40,7% (n = 123);
- Gimnazija: od ukupnog broja učenika prvog razreda (n = 340) srpski jezik kao L1 izučava 55,9% (n = 190), a kao L2 i bosanski 44,1% (n = 150);
- Tehnička škola: od ukupnog broja učenika prvog razreda (n = 307) srpski jezik kao L1 izučava 60,9% (n = 187), dok kao L2 i bosanski 39,1% (n = 120);
- Škola za dizajn tekstila i kože: od ukupnog broja učenika prvog razreda (n = 210) srpski jezik kao L1 izučava 58,1% (n = 122), a kao L2 i bosanski 41,9% (n = 88).

Zaključno razmatranje

Pitanje odnosa srpskog jezika kao maternjeg (srpski kao L1), srpskog jezika kao nematernjeg (srpski kao L2) i bosanskog jezika vrlo je kompleksno. Ono što je očigledna činjenica jeste da obrazovni sistem Republike Srbije na prostoru Novog Pazara prepoznaje sve spomenute varijante. Suštinski, broj učenika koji izučavaju srpski jezik kao maternji, odnosno kao L1, u školskoj 2020/21. godini u blagoj je prednosti u odnosu na broj učenika koji izučavaju srpski kao nematernji, kao L2, i bosanski jezik. Do ovog zaključka dovode nas zbirni podaci, prema kojima se u novopazarskim srednjim školama u školskoj 2020/21. obrazuje 5.462 učenika, od kojih srpski jezik kao L1 izučava 3.100 učenika, što je 56,8%, dok srpski kao L2 i bosanski jezik izučava 2.362 učenika, što je 43,2% od ukupnog broja.

Razlozi za ovakav rezultat mogu biti trojaki:

- a) Učenici srednjih škola često biraju srpski kao L1 jer bi u drugom slučaju, odabirom bosanskog kao L1, opet bili u obavezi za izučavaju srpski kao L2, što im predstavlja "dodatno opterećenje" (više predmeta, više časova nedjeljno, više nastavnog materijala za učenje);

- b) Škole su najčešće te koje utječu na odabir jezika u statusu L1, kao i na odabir jezika cjelokupne nastave, s obzirom na to da one interno definiraju jezik nastave obrazovnih profila ponaosob. Razlozi su često vezani za nedostatak kadra, ali i kapacitet prostorija koje su na raspolaganju da bi se svaki profil realizirao na oba jezika. Međutim, činjenično je da srednje škole vode računa i uzimaju u obzir broj učenika koji su u osnovnoj školi pohađali nastavu na bosanskom jeziku. U tom smislu, postoji "automatizam",¹ gdje je broj mjesta za ponuđene obrazovne profile u srednjim školama uglavnom proporcionalan broju učenika koji je nastavu u osnovnoj školi pohađao na bosanskom jeziku.
- c) Skeptičnost roditelja prema nastavi na bosanskom jeziku. Znatno broj roditelja se plaši da li će njegovo dijete, ukoliko se obrazuje na bosanskom jeziku, biti u prilici da nastavi školovanje – studije, na nekom od državnih fakulteta. Praksa, međutim, pokazuje da obrazovanje na jeziku nacionalne manjine u Republici Srbiji nije prepreka za dalje obrazovanje, ni na fakultetima u Novom Pazaru, ni na fakultetima na nivou cijele Republike Srbije, što ukazuje na neopravdane sumnje roditelja koje su, vjerovatno, rezultat nedovoljne informisanosti.

Međutim, podaci upućuju i na činjenicu da srpski jezik izučavaju svi učenici novopazarskih škola: kao L1 ili kao L2 ako im je bosanski jezik L1. Kada je riječ o osnovnim školama u Novom Pazaru, srpski jezik kao L1 i L2 i bosanski jezik također su prisutni, s tim što je u nižim razredima učenicima kojima je srpski jezik L1 ponuđen i bosanski kao L2 za fakultativno proučavanje, što nije slučaj i u srednjim školama. Uzimajući u obzir ovu činjenicu, saglasni smo i sa stavom koji iznosi Đurić (2015: 372) kada kaže da jezička obrazovna politika Republike Srbije ne podržava u potpunosti izučavanje manjinskih jezika te ne djeluje u tom smjeru da izvornim govornicima srpskog jezika, odnosno učenicima kojima je srpski jezik L1, manjinske jezike učine privlačnijim. Budući da možemo konstatovati ovu činjenicu, nameće se stav da višejezičnost u obrazovnom sistemu u Republici Srbiji još nije dobila potpuno ostvarenje, što je opet u skladu i sa istraživanjima koje je Đurić prikazala 2015. godine.

1 Bolje reći *prividni* automatizam. Stoga, riječ automatizam stavljamo pod navodnike, jer je njegova primjena nedosljedna: ukoliko učenik iz osnovne škole dolazi sa nastavom na bosanskom jeziku, a odabrani profil srednje škole ne nudi mogućnost nastave na tom jeziku, učenik će u srednjoj školi pohađati nastavu na srpskom, gdje mu bosanski neće biti ponuđen ni kao L2.

Literatura

1. Bašić, G. (2015). *Uticaj obrazovanja na jezicima nacionalnih manjina na spoljne i unutrašnje migracije pripadnika nacionalnih manjina*. Dostupno: <https://serbia.iom.int/sites/default/files/publications/documents/Uticaj%20obrazovanja%20na%20jezicima%20nacionalnih%20manjina%20na%20spolja%C5%A1nje%20i%20unutra%C5%A1nje%20migracije%20pripadnika%20nacionalnih%20manjina.pdf>, posjećeno: 3. 10. 2020.
2. Bašić, G., Todosijević, B., Marković, K. i Zafirović, J. (2020). *Istraživanje socijalnih odnosa između etničkih zajednica u Srbiji*, Beograd: Centar za istraživanje etniciteta. Institut društvenih nauka.
3. Đurić, LJ. (2015). *Strani jezici u obrazovnoj politici Srbije tokom poslednjih šest decenija: činiooci, modeli, perspektive*. Doktorska disertacija, Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu.
4. Filipović, J. (2011). Srpski kao jezik obrazovanja u obrazovanju nacionalnih manjina u Srbiji [Serbian as a language of education in the education of national minorities in Serbia], *Srpski kao strani jezik u teoriji i praksi* [Serbian as L2 in Theory and Teaching Practice], (ed.: V. Krajišnik), Beograd: Filološki fakultet, Centar za srpski kao strani jezik. 351-364.
5. Model obrazovanja za sandžačke Bošnjake u Republici Srbiji, (2009). Novi Pazar: Bošnjačko nacionalno vijeće.
6. Obrazovanje na bosanskom jeziku u Sandžaku (2013-2020) (2020). Novi Pazar: Bošnjačko nacionalno vijeće.
7. Republički zavod za statistiku Republike Srbije, Dostupno: <https://data.stat.gov.rs/Home/Result/3102010003?languageCode=sr-Cyrl>, posjećeno: 29. 9. 2020.
8. Ustav Republike Srbije (2006). Službeni glasnik RS, br. 98/2006.
9. Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja Republike Srbije, Dostupno: https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_osnovama_sistema_obrazovanja_i_vaspitanja.html

Adnan Bjelak

The State University of Novi Pazar

**SERBIAN AS L1 AND L2 AND THE BOSNIAN LANGUAGE IN
EDUCATION IN THE REPUBLIC OF SERBIA IN THE AREA OF
NOVI PAZAR**

***Abstract:** The subject of this research is to determine the position of the Serbian and Bosnian languages in the education system of the Republic of Serbia in Novi Pazar, given that education in Novi Pazar is realized in both Serbian and Bosnian, thus defining the status of the language – as L1 or as L2. The research was conducted in February of the school year 2020/21. on the basis of a questionnaire for administrative staff in secondary schools in Novi Pazar. By quantitative-qualitative analysis of the obtained data, we found out what the percentage of students who learn Serbian as L1, Serbian as L2 and Bosnian language and what is their quantitative relationship, and we also point out the possible reasons for the obtained outcome.*

***Key words:** Serbian language, Bosnian language, education of national minorities.*